

Globalna zaščita in mi

Vse kaže, da gre tokrat zares. Razprava v rimskem parlamentu se bo vendarle začela. Do odobritve zakona o zaščiti slovenske manjšine v Italiji je pot seveda še zelo dolga in težavna. Kolikokrat smo že bili razočarani! Brez dvoma pa bi odobritev res pravičnega zakona pomenila za našo narodno skupnost, pa tudi za vso demokratsko javnost velik korak naprej. Ne ker bi mi s tem hoteli »pregaziti« italijansko večino, kot demagoško izkrivljajo naše zahteve nekateri nacionalistični krogi, ampak zato, ker bi s takim zakonom dosegli uradno priznanje tistih pravic, ki nam pripadajo kot enakopravnim državljanom in tudi kot številčno šibkejšemu delu prebivalstva v naši deželi. To je mnenje vse slovenske manjšine, od Trsta in Gorice preko Slovenske Benečije in Rezije do Kanaleske doline. V tem smo vsi Slovenci istih misli.

Vendar pa nas to ne bi smelo zapekljati, da bi v zaščitnem zakonu videli nekaj »toccasana« ali »deus ex machina« za vse probleme našega občestva. Paragrafi in zakoni sami na sebi neki skupnosti ne morejo vlitati vitalnosti, če je ta sama ne premore. Volja do obstanka, navdušenje za delo (»za narodov blagor«), narodna zavest, smisel za vrednote, vse to priteka iz neke druge sfere, ki je nekje globlje, v samem človeku. Iz tega dna je slovenski človek v teku zgodovine črpal sile, da se je ohranil, ko bi po moral po logiki utoniti v morju nemstva in italijanstva. Zato pa se moramo predvsem mladi, ki nam je zakon pravzaprav namenjen, vprašati najprej, kako je z nami. Najprej, koliko smo še narodno zavedeni, komu naj verjamemo, tistemu, ki se zgraža nad slovensčino slovenskih mladincev v avtobusu št. 6, ali dnevnemu časopisju, ki je poln hvale nad zavzetostjo mladine na raznih Prešernovih proslavah po vsem obmejnem ozemlju? Dalje, katero stališče bolj odgovarja realnemu stanju, visokoleteče izja-

(dalje na strani 58)

Poročilo o akciji AGESCI-SZSO

Italijanska skavtska organizacija AGESCI je 24., 25. in 26. februarja izvedla akcijo, s katero je nameravala opozoriti tržaško javnost na prisotnost skavtskih organizacij v Trstu.

Prvi dan je bil posvečen spoznavanju slovenske narodne manjšine. V ta namen je AGESCI povabila k sodelovanju SZSO. Predvidenih je bilo okrog 80 skavtov, vendar se je srečanja udeležila le skupina tridesetih. Sestavili smo skupno z italijanskimi skavti pet skupin po šest. Ob 15.30 smo začeli z igro, v kateri naj bi posamezne skupine obšle najvažnejše »kulturne postojanke« Slovencev v Trstu. Na vsaki postojanki smo morali razrešiti šifrirano sporočilo, ki je odkrivalo naslednjo postojanko. Med potjo je vsaka skupina obiskala palačo Marenzi, o kateri piše tudi naš rojak Pavle Merku v delu »Slovenska plemiška pisma.« Sledil je ogled Kulturnega doma, nato pa Tergesteja, kjer so leta 1848 osnovali Slavjansko društvo. Nadalje še Tržaško kreditno banko, bivši hotel Regina, kjer so leta 1903 odprli Narodni dom, požgan leta 1920; nato deželni sedež RAI s slovensko radijsko postajo. Sledil je ogled Tržaške knjižarne z umetnostno galerijo. Opozorili smo italijanske sestre in brate skavte še na razne organizacije, ki imajo sedež v istem poslopju in v bližini. Vodje skupin so okvirno predstavili ustanove, ki smo si jih ogledali. Kulturno informativna igra se je zaključila pozno popoldne. Na ulici Risorta je sledilo predavanje prof. Jožeta Pirjevca, ki nam je na kratko orisal zgodovino Slovencev v Trstu. Italijanski skavti, katerim je bilo predavanje namenjeno, se pa niso odzvali povabilu predavatelja k debati. Le en član AGESCI se je opogumil in vprašal za pojasnilo v zvezi z odnosi med Italijani in Slovenci v 19. stoletju. Nato je v diskusijo posegla Nadja Maganja, ki je poudarila dejstvo, da je bil nacionalizem pri Slovencih le posledica samoobrambe. Bruna Ciani pa je predlagala, da bi predavatelj obrazložil predloge različnih zakonskih osnutkov za globalno zaščito Slovencev v Italiji. Profesor je strnil bistvo predlaganih osnutkov na zahtevo po uradnem priznanju slovenskega jezika.

Zadnja točka je bil skupen taborni ogenj pod šotorom AGESCI, kjer so bili na programu skeči in pevske točke. Večer smo sklenili z duhovno mislijo, ki sta jo podala Tone Bedenčič in Bruna Ciani.

Zamisel srečanja je bila hvalevredna, ker so italijanske sestre in bratje skavti pokazali, da je spoznavanje slovenske stvarnosti eden izmed prvih pogojev za doseg medsebojnega spoštovanja in razumevanja.

Program je bil pester, vendar smo pogrešali trenutek prostega razgovora, kjer bi odkrili vprašanja, ki se porajajo v italijanski javnosti, predvsem glede posledic uzakonitve osnutka za globalno zaščito.

Upamo, da bo to srečanje opozorilo javnost na pomembnost sožitja, ki je nujno ob stičiščih različnih narodov in kultur.

Novinka Pop.

Sledi zapis kratkega pogovora s predstavnikom tržaškega klana roverjev in popotnic AGESCI Robertom Valentinuzzijem.

Vpr.: Tržačanom, ki so se v teh treh dneh sprehajali mimo trga Unità, je gotovo padel v oči vaš šotor sredi trga. Gotovo so se oni začudeni spraševali, kaj naj to pomeni. Bi na kratko obrazložil pomen te vaše pobude?

Odg.: Naša pobuda sovpada s tednom bratstva (ki ga praznujejo vsi skavti). Pomislili smo, da je skavtizem pravzaprav nastal kot veliko mirovno gibanje. Da ne bi na tem področju ostali le pri besedah, smo sklenili, da napravimo nekaj konkretnega. Že več let zavzeto debatiramo o miru, tako po manjših skupinah kot tudi na državni ravni. Prvi konkreten korak na poti miru je senzibilizacija javnega mnenja. To je tudi smisel naše pobude.

Vpr.: Spada tudi srečanje s slovenskimi skavti v ta okvir?

Odg.: Da. Tudi to je konkreten korak. Sicer pa smo že lani izvedli pomembno skupno pobudo.

(dalje na strani 59)

PESMI

Snežna toplota

*Shicofrenično razkošje
vsakdanjih protislovij;
bežiš pred pajčevino snežne toplote,
ki ti preti v ozadju.
Potiš se,
glodaš si nohte
in ljudje te gledajo,
ne da bi te videli:
čemu ti služijo kopanke?*

Korist goriva

*Nora gostota števil
strmoglavi v datum;
evo ritem —
jamčim korist krvi
in goriva...*

Epitaf (post-moderna)

*Kruli, kruli, gumb!
Uničen in živ!
Grabi, grabi, kres!
Strahovi onstranstva
in koprive:
peče (teorija relativnosti).*

Prsi

*Strgaj prsi januarju!
Kokodakaj!
(pripomoček: telefonski imenik)
Teci, pregrej se
in nasmehni se brez grenkobe!
(nekdo kuha golobe)*

Vrtoglav

*Preklinjaj!
Preklinjaj!
Bruhaj whisky!
Nema stran srca?*

Brez višajev

*Umiram
v basovskem ključu;
niti sopran ne pripomore —
Mezopotamija
(v C duru)*

Podoba

*Prekleta šleva,
ti brazgotina v glavi —
razdor (ni vode
ni elektrike)
in življenje?*

Nadaljuje se tekma za eter

Če bi karikaturistu naročili, naj nariše današnjega tipičnega »človeka brez posebnosti«, bi si slednji najbrž moral izbrati podobo televizijskega gledalca, ki na daljavo preskakuje s programa na program. Televizija v Italiji sicer obhaja že svojo tridesetletnico, pravi boom tega pojava pa se je začel leta 1976, ko je ustavno sodišče (razsodba št. 202) liberaliziralo eter. Od takrat državna televizija ni mogla več uživati monopola. Zasebne televizijske postaje so zrasle kot gobe po dežju. Danes ima človek na razpolago poleg treh kanalov državne televizije RAI še celo vrsto drugih zasebnih postaj.

Na prvi pogled bi človeka to razveselilo, češ da je izbira pač velika in se lahko vsak ravna po lastnem okusu. Žal pa je to možno samo do določene mere, kajti zgornja trditev velja le za ljudi kritičnega duha in z že izdelanim okusom. Zasebne postaje se namreč skoraj brez izjeme borijo izključno za to, da bi pridobile na svojo stran čim več gledalcev in da bi na ta način ohranile in pridobile zaupanje industrije, velekapitala in trgovcev, ki te postaje podpirajo. Tega pa seveda ne počenajo zaradi kakšnih vzvišenih idealov, niti ne iz politične taktike. Gre jim pač samo za profit. Zato so pa sporedi zasebnih televizijskih postaj tako nabiti z reklamo, ki poslušalce neprenehoma nadleguje bodisi med eno oddajo in drugo, bodisi sredi posameznih oddaj, kar pa je skrajno vsiljivo. To je namen zasebnih televizijskih postaj in ne kaka kultura ali politika.

»Velika nevarnost televizije je, da človeka podreja brezčutnemu mehanizmu ... človek je omejen, potrebuje tišino, predvsem pa osebnih odnosov...« je izjavil v nekem intervjuju filozof Giovanni Testori. Reklamni mehanizmi

so včasih zelo subtilni. Človeka odvrčajo od realnosti, v svet senzacij, kjer osebna zavzetost ne igra nobene vloge. Včasih pa te zavedejo v kar neverjetne mistifikacije. Primer: reklama za neko ploščo, na kateri je zbranih nekaj najuspešnejših popevk šestdesetih let, v uvodu združuje zmago nekega Berrutija na Olimpijskih igrah in Maoovo revolucijo na Kitajskem. Naivni gledalec bo v kratkem času podzavestno prepričan, da sta si ta dva dogodka enakovredna. Ali pomislimo recimo, kaj počenajo na ekranih z glasbo, za kaj vse lahko pridejo prav velike umetnine in človeški genij. In to naj bi bilo širjenje kulture med široke množice ...

* * *

GLOBALNA ZAŠČITA
IN MI

ve raznih predstavnikov v mladinskih sekcijah strank, v katerih delujejo Slovenci, ali občasne (tudi javne) izpovedi o »neaktualnosti« narodne zavesti ipd. In še, koliko je resnične narodne in kulturne zavesti, toliko, kolikor jo lahko vidimo na tekmah Jadrana, ali toliko, kolikor je med mladimi navdušenja za literarno ustvarjanje in delo na kulturnem področju? Še bi lahko ugibali ... Verjetno pa je resnica nekje na sredi: narodne zavesti in zanimanja za kulturo je več, kot mislijo pesmisti in manj kot naglašajo navdušeni optimisti in kakor beremo po našem časopisju. Vsekakor pa so to tista vprašanja, s katerimi se moramo soočiti in nanje pošteno odgovoriti. Ne moremo se zadovoljiti samo s proglašanjem. Gre namreč za resnico o nas samih. To je naša »matura«.

Prešernova proslava na liceju
»F. Prešeren« v Trstu

V soboto 18. februarja smo na znanstvenem in klasičnem liceju »F. Prešeren« organizirali, s pomočjo profesorjev, dan slovenske kulture. Organizatorji oz. tisti, ki so pripomogli k uspehu proslave, smo se temeljito pripravili.

Tako so dijakinja in dijaki sestavili oktet oz. kvartet, ki je zadel narodne pesmi, druga skupina je pa pod vodstvom prof. Nade Pertot sestavila literarni program, ki je bil zelo zanimiv in lepo pripravljen, za kar gre lepa pohvala prof. Pertot, ki že vrsto let poštvalno organizira in pripomore, da Prešernov dan na naši šoli dobro pote-

ka. Proslavo je zaključil ansambel »Prešeren '84«, ki nam je z disko-klubskimi pesmimi oznanil, kakšen bo dan slovenske kulture v letu 2.000. Povsem navdušil je šolski zbor, ki je pod vodstvom Robija Vidalija in sestaviteljice Majde Cibic zadel tri pesmi, med katerimi tudi Prešernovo Zdravljico.

Dan slovenske kulture je torej povsem uspel in upati je treba, da se bo tudi v naslednjih letih organizirale take proslave, ki nas poučijo, da smo sinovi malega naroda z veliko kulturno izobrazbo.

Pahor F.